

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ

ΚΙΝΗΤΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ

ΦΟΡΗΤΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ

στο μάθημα της Γλώσσας της

ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

γλώσσαν νωμᾶν

Σεπτέμβριος 2014

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	1
1. Στόχος, περιγραφή και οργάνωση του περιεχομένου	1
2. Περιγραφή των πινάκων	2
3. Γενικότερες επισημάνσεις	4
4. Επιστημονικό πλαίσιο	4
Πίνακες.....	6

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. ΣΤΟΧΟΣ, ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Η ύπαρξη υπολογιστών σε ένα σχολείο δε συντελεί στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας· η αποτελεσματικότητά τους εξαρτάται πρωτίστως από τον τρόπο αξιοποίησής τους και ο τρόπος αυτός δεν είναι αυτονόητος. Οι προτάσεις που ακολουθούν, οι οποίες εκπονήθηκαν από ομάδα εργασίας στο Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, ορίζουν συγκεκριμένο πλαίσιο ως προς το πώς μπορεί να αξιοποιηθεί δημιουργικά ένα εργαστήριο υπολογιστών στην Στ' Δημοτικού. Το πλαίσιο αυτό προσδιορίζεται:

- από το ισχύον πιλοτικό Πρόγραμμα Σπουδών (στο εξής Π.Σ.) για την υποχρεωτική εκπαίδευση¹,
- από τα σχολικά εγχειρίδια που χρησιμοποιούνται,
- από τους ψηφιακούς πόρους που έχουν αναπτυχθεί ή αναπτύσσονται στο πλαίσιο του Ψηφιακού Σχολείου,
- από τη διεθνή και ελληνική επιστημονική αναζήτηση ως προς την αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων στη γλωσσική εκπαίδευση.

Ακολουθώντας το πιλοτικό Π.Σ. (2011), το όλο υλικό οργανώνεται σε δύο διαφορετικούς πίνακες: κατανόηση και παραγωγή γραπτού λόγου (πίνακας 1) και παραγωγή και κατανόηση προφορικού λόγου (πίνακας 2). Η κατάτμηση αυτή γίνεται για λόγους πρακτικούς· στην πραγματικότητα της καθημερινότητας και της σχολικής τάξης η κατανόηση και η παραγωγή προφορικού/γραπτού λόγου εναλλάσσονται δυναμικά. Η κατάτμηση αυτή έχει ένα πλεονέκτημα και ένα μειονέκτημα: το πλεονέκτημα είναι ότι καθίσταται εμφανές σε μεγαλύτερο βάθος το τι ακριβώς μπορεί να πραγματοποιηθεί διδακτικά σε καθέναν από τους σημαντικούς αυτούς τομείς· το μειονέκτημα είναι ότι αναγκάζεται συχνά ο συντάκτης να επαναλαμβάνει στοιχεία, με μικρή έστω διαφοροποίηση, που έχει ήδη επαναλάβει. Ας έχει επομένως υπόψη του ο αναγνώστης ότι οι επαναλήψεις δε γίνονται τυχαία.

¹ Βλ. [Πρόγραμμα Σπουδών για τη Διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας & της Λογοτεχνίας στο Δημοτικό σχολείο](#). Αθήνα, 2011.

2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ

Ο κάθε πίνακας διαιρείται σε τέσσερις γραμμές και πέντε στήλες. Η δεύτερη στήλη εμπεριέχει τις προτάσεις ως προς το πώς μπορούν να αξιοποιηθούν δημιουργικά τα εργαστήρια υπολογιστών. Οι προτάσεις αυτές οργανώνονται σε τέσσερις τομείς (τέσσερις γραμμές, βλ. πρώτη στήλη), το περιεχόμενο των οποίων αποτυπώνεται στη δεύτερη στήλη (διδασκτικές δραστηριότητες) και περιγράφεται στη συνέχεια.

Τομείς	Διδακτικές δραστηριότητες	Ψηφιακά περιβάλλοντα	Πρόγραμμα Σπουδών	Σχολικό εγχειρίδιο
Απόκτηση/ επέκταση γνώσεων	Η εμπλοκή με την κατανόηση και παραγωγή λόγου πραγματοποιείται συνήθως στο πλαίσιο κάποιου ζητήματος που διερευνάται από τα παιδιά. Για το κάθε ζήτημα τα παιδιά πολύ συχνά οδηγούνται στο να επεκτείνουν τις γνώσεις που έχουν μέσω της ακρόασης ή της ανάγνωσης κειμένων πέραν αυτών που έχουν τα σχολικά εγχειρίδια. Στον τομέα αυτό δίνεται επιγραμματικά το είδος των διδακτικών δραστηριοτήτων που μπορούν να αναπτυχθούν, προκειμένου να αξιοποιηθεί δημιουργικά η υποδομή ενός εργαστηρίου για την καλύτερη δυνατή πραγμάτωση αυτού του στόχου.	Η τρίτη στήλη εστιάζει στα διαθέσιμα ψηφιακά περιβάλλοντα, τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν σε κάθε τομέα που περιγράφεται στην πρώτη στήλη (αντίστοιχη γραμμή). Στη στήλη αυτή εμπεριέχονται διαθέσιμοι ψηφιακοί πόροι που αναπτύχθηκαν είτε στο πλαίσιο του Ψηφιακού Σχολείου είτε από ακαδημαϊκούς ή ερευνητικούς φορείς. Αδρομερώς επίσης καταγράφονται και άλλα ψηφιακά περιβάλλοντα που μπορούν να αξιοποιηθούν (π.χ. εργαλεία web 2.0, άλλοι δικτυακοί τόποι κλπ.). Οι μαθησιακοί αυτοί πόροι είναι ενδεικτικοί, δεν εξαντλούν το διαθέσιμο υλικό για τα γλωσσικά μαθήματα ούτε αποτελούν επιπλέον ύλη που πρέπει να διδαστεί, αλλά προτείνεται να εντάσσονται σε έναν στενότερο ή ευρύτερο διδακτικό σχεδιασμό του/της εκπαιδευτικού. Η περιγραφή είναι και εδώ αδρή, ακριβώς επειδή ο στόχος είναι να ορίσει τα όρια του δυνατού, και	Η τέταρτη στήλη παραθέτει αποσπάσματα του πιλοτικού Π.Σ. (2011) με αφετηρία το οποίο αναπτύχθηκε το περιεχόμενο του κάθε τομέα στην πρώτη στήλη. Από το Π.Σ. επιλέγονται όσοι διδακτικοί στόχοι ή/και δραστηριότητες μπορούν να υπηρετηθούν από τη διδακτική αξιοποίηση των κινητών εργαστηρίων φορητών υπολογιστών. Μία επισήμανση εδώ: συχνά τα περιεχόμενα της στήλης αυτής είναι μικρότερης έκτασης από τα περιεχόμενα της δεύτερης στήλης. Αυτό είναι απολύτως λογικό, επειδή η δεύτερη στήλη αποτελεί τον κορμό της παρούσας πρότασης και δεν μπορεί παρά να αναπτύσσεται εκτενώς. Άλλωστε, τα Π.Σ. αποτελούν πλαίσια ευρύτερα που δεν εστιάζουν σε τέτοιο βάθος σε κάποια τεχνολογία ή υποδομή, όπως το παρόν κείμενο.	Στην πέμπτη στήλη γίνεται παραπομπή σε ενότητες ή σε επιμέρους σημεία των σχολικών εγχειρίδιων που μπορεί να αξιοποιηθούν με αφετηρία το περιεχόμενο της δεύτερης στήλης. Και εδώ πολύ συχνά τα περιεχόμενα είναι μικρότερης έκτασης, κάτι που είναι επίσης λογικό. Τα εγχειρίδια αυτά γράφτηκαν σε μια περίοδο που οι δυνατότητες αξιοποίησης των ψηφιακών μέσων ήταν εξαιρετικά περιορισμένες, όπως και η ίδια διάδοση των ψηφιακών μέσων ως επικοινωνιακών μέσων. Παρόλα αυτά η αναφορά στα σχολικά εγχειρίδια κρίθηκε απαραίτητη, με δεδομένο το γεγονός ότι χρησιμοποιούνται ευρύτατα στα σχολεία. Επιπλέον, συχνά εδώ η αναφορά είναι όχι στα απλά αλλά στα ψηφιακά εμπλουτισμένα σχολικά εγχειρίδια (<i>Ψηφιακό Σχολείο</i>), που προσφέρουν συνδέσεις τόσο με εσωτερικούς πόρους (π.χ. με τα σχολικά
Γνώσεις για τη γλώσσα	Ένα σημαντικό μέρος της γλωσσικής εκπαίδευσης σχετίζεται με το να αποκτήσουν τα παιδιά γνώσεις για τη γλώσσα (π.χ. γραμματική, γραμματική των κειμένων, ορθογραφία κλπ.). Παλιότερα, η μεταγλωσσική εστίαση αποτελούσε αυτοσκοπό. Τα τελευταία χρόνια, με βάση τη διεθνή αναζήτηση αλλά και τα νέα Π.Σ. (2011), οι γνώσεις αυτές συνδυάζονται με τη λειτουργία των κειμένων (επομένως με την κατανόηση και παραγωγή λόγου) αλλά και με την καλύτερη κατανόηση των κειμένων που διαβάζουν τα παιδιά (επομένως με την απόκτηση/ επέκταση γνώσεων). Οι προτάσεις που κατατίθενται στην ενότητα αυτή λαμβάνουν υπόψη τα δεδομένα αυτά.			
Κατανόηση και παραγωγή	Ο τομέας αυτός σχετίζεται με έναν από τους βασικούς στόχους της γλωσσικής διδασκαλίας: τη συνεχή εξάσκηση των παιδιών στην πρόσληψη και παραγωγή λόγου (προφορικού, γραπτού, πολυτροπικού). Με			

λόγου	δεδομένο το γεγονός ότι βασικός στόχος της γλωσσικής εκπαίδευσης είναι ακριβώς αυτός, τα παιδιά να διαβάζουν και να γράφουν κείμενα, κατανοείται η βαρύτητα που έχει ο συγκεκριμένος τομέας. Στην ενότητα αυτή παρέχονται ιδέες ως προς το πώς τα ψηφιακά μέσα μπορούν να αξιοποιηθούν δημιουργικά και προς αυτή την κατεύθυνση.	δεν περιέχει λεπτομέρειες ως προς το πώς μπορεί να αξιοποιηθεί το υλικό αυτό. Εξυπακούεται ότι οι εκπαιδευτικοί μπορούν να χρησιμοποιήσουν και οποιοδήποτε άλλο υλικό που νομίζουν ότι προσφέρεται.		εγχειρίδια γραμματικής και συντακτικού, με εγχειρίδια άλλων αντικειμένων, με το ψηφιακό αποθετήριο του Φωτόδεντρου κλπ.), όσο και με εξωτερικούς (ανοιχτά γλωσσοδιδακτικά περιβάλλοντα, άλλους δικτυακούς τόπους κλπ.)· σε αρκετές περιπτώσεις, σε επιλεγμένα σημεία, είναι εμπλουτισμένα και με σελίδες αναφοράς (μετασελίδες) οι οποίες συγκεντρώνουν ψηφιακό υλικό που αφορά: σε ένα θέμα που θίγεται, στη διερεύνηση γλωσσικών φαινομένων καθώς και στην πραγμάτευση θεματικών για προβληματισμό, έρευνα και παραγωγή λόγου.
Επέκταση διδακτικών πρακτικών	Αν στον προηγούμενο τομέα η έμφαση δίνεται στην αξιοποίηση των ψηφιακών υποδομών για την απόκτηση επιπλέον γνώσεων και για την κατανόηση/παραγωγή λόγου, εδώ η έμφαση δίνεται στο ποιες δημιουργικές παιδαγωγικές πρακτικές μπορούν να αναπτυχθούν με την αξιοποίηση των ίδιων υποδομών. Εδώ η έμφαση δίνεται δηλαδή στο ποιες διδακτικές πρακτικές μπορούν να πραγματοποιηθούν καλύτερα με τα ψηφιακά μέσα, κάτι που υπογραμμίζει το ουσιαστικό «επέκταση». Είναι προφανές ότι η εστίαση εδώ είναι περισσότερο παιδαγωγική και δεν αφορά τα περιεχόμενα της διδασκαλίας (κάτι που συμβαίνει στις προηγούμενες περιπτώσεις).			

Οι τέσσερις παραπάνω τομείς συνυπάρχουν στη γλωσσική διδασκαλία: τα παιδιά διερευνούν ένα ζήτημα (βλ. απόκτηση/ επέκταση γνώσεων), στο πλαίσιο αυτό διαβάζουν και γράφουν κείμενα (κατανόηση και παραγωγή λόγου), εστιάζουν σε δυσκολίες και ιδιαιτερότητες που για να κατανοηθούν απαιτείται μεταγλωσσική εστίαση (βλ. γνώσεις για τη γλώσσα) και όλα αυτά πραγματώνονται στο πλαίσιο συγκεκριμένων διδακτικών πρακτικών που επιλέγονται από τους εκπαιδευτικούς. Ο στόχος του παρόντος κειμένου είναι να περιγράψει το τι είδους επιλογές ευνοούν οι νέες ψηφιακές υποδομές. Υπογραμμίζεται ότι πρόκειται για πλαίσιο που εξειδικεύει το Π.Σ. και όχι για διδακτικά σενάρια που δίνουν παραδείγματα διδακτικής αξιοποίησης των εργαστηρίων. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και η δημιουργία ενδεικτικών παραδειγμάτων δεν αποτελεί στόχο του παρόντος κειμένου.

3. ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Παρατίθενται στη συνέχεια κάποιες επισημάνσεις που θα βοηθήσουν στην καλύτερη ανάγνωση και αξιοποίηση της παρούσας πρότασης.

Επιμόρφωση και παραδείγματα

Όπως ήδη επισημάνθηκε, το παρόν υλικό δε συνιστά από μόνο του επιμορφωτικό υλικό για τους εκπαιδευτικούς και δεν εμπεριέχει διδακτικά παραδείγματα. Αποτελεί πλαίσιο για να αναπτυχθούν σωστά αυτές οι πρωτοβουλίες, οι οποίες ήδη αναπτύσσονται από άλλες ομάδες. Η ανάγνωση του παρόντος υλικού, επομένως, θα πρέπει να γίνει με μια κάθετη διδακτική λογική, που σημαίνει ότι βοηθάει να αποκτήσουν οι εκπαιδευτικοί ιδέες για τη διδασκαλία τους, συνολικά, και όχι για ένα ή δύο μαθήματα.

Γλωσσική εκπαίδευση

Στο παρόν κείμενο η γλωσσική εκπαίδευση κατανοείται ευρύτερα και δεν ταυτίζεται με το γλωσσικό μάθημα. Για αυτό και στα περιεχόμενα των πινάκων υπάρχουν συχνές αναφορές (κυρίως στις διδακτικές πρακτικές) που συμπεριλαμβάνουν και άλλες σχολικές πρακτικές, πέραν του γλωσσικού μαθήματος. Έτσι, δίνεται μεν βαρύτητα στο γλωσσικό μάθημα, αλλά καλούνται οι εκπαιδευτικοί να διαβάσουν με ευρύτητα τα περιεχόμενα της δεύτερης στήλης. Αυτό σημαίνει ότι τα περιεχόμενα αυτά μπορούν και προτείνεται να αξιοποιηθούν σε ποικίλες σχολικές πρακτικές που εμπεριέχουν πρόσληψη και παραγωγή λόγου, όπως π.χ. ευέλικτη ζώνη, ποικίλα προγράμματα (περιβαλλοντική εκπαίδευση, αγωγή υγείας, πολιτιστικά θέματα κλπ.) και ποικίλες σχολικές δραστηριότητες (γιορτές, εκπαιδευτικές εκδρομές, συναντήσεις με γονείς κλπ.).

Περιγραφή και οργάνωση του εργαστηρίου

Δεν αποτελεί επίσης στόχο του παρόντος κειμένου η παροχή οδηγιών για τη λειτουργία των εργαστηρίων από τεχνική άποψη ή για την τοποθέτησή τους στον σχολικό χώρο, τη συντήρησή τους κλπ.

4. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Επισημάνθηκε στην αρχή ότι ένας από τους άξονες που στηρίζουν το παρόν κείμενο είναι η διεθνής και η ελληνική επιστημονική αναζήτηση. Παρατίθενται στη συνέχεια επιγραμματικά οι αρχές στις οποίες στηρίχθηκε το πλαίσιο που ακολουθεί:

- **Εναλλαγή ρόλων ανάμεσα σε δασκάλους και παιδιά.** Το υλικό είναι έτσι δομημένο, ώστε να ενισχύει την εναλλαγή ρόλων ανάμεσα στους διδάσκοντες και στους διδασκόμενους. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να εξηγούν, να εστιάζουν σε κάποιο φαινόμενο, να διορθώνουν κλπ. Αλλά δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στο να δίνεται ρόλος στα παιδιά, προκειμένου να παράγουν λόγο, να προβάλλουν εργασίες τους, να αναλύουν απόψεις τους, να δείχνουν δομές που διερεύνησαν, να συνεργάζονται και να παρουσιάζουν κλπ. Στο πλαίσιο της εναλλαγής αυτής θεωρούμε ότι ο δάσκαλος λειτουργεί ως «σκαλωσιά», προκειμένου να ευνοήσει τη μάθηση.
- **Πώς γίνεται αντιληπτός ο ρόλος των εκπαιδευτικών.** Λόγω των παραπάνω, η πρόταση που ακολουθεί μπορεί να πραγματοποιηθεί καλύτερα από εκπαιδευτικούς που θέλουν να αναπτύξουν δημιουργικές πρωτοβουλίες και σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί «τυφλοσύρτη» διεκπεραίωσης έτοιμων μαθημάτων με την αξιοποίηση ψηφιακών υποδομών.
- **Γλωσσική εκπαίδευση και ψηφιακά μέσα.** Δυστυχώς πολλές απόψεις, συχνά και με επιστημονικό μανδύα, προσεγγίζουν τους υπολογιστές ως μέσα που επαναφέρουν παραδοσιακές αντιλήψεις στη διδασκαλία της γλώσσας, όπως η αξιοποίηση κλειστού τύπου λογισμικού που ευνοεί μηχανιστικές αντιλήψεις (συμπλήρωση κενών, αντικατάσταση λέξεων, παιχνίδια με τα χρώματα κλπ.). Η παρούσα πρόταση αντιλαμβάνεται τα ψηφιακά μέσα ως περιβάλλοντα που μπορούν να αξιοποιηθούν προς τρεις κυρίως κατευθύνσεις:

- **Ως παιδαγωγικά περιβάλλοντα.** Στην περίπτωση αυτή αξιοποιούνται οι ψηφιακές υποδομές για να ενισχύουν την αλλαγή των ρόλων στους εκπαιδευτικούς, για να δώσουν ρόλο και χρόνο στους μαθητές και να ευνοήσουν τη γόνιμη πορεία προς τη μάθηση.
  - **Ως περιβάλλοντα πρακτικής γραμματισμού.** Τα ψηφιακά μέσα συνεισφέρουν στη δημιουργία μιας νέας επικοινωνιακής – κειμενικής πραγματικότητας, που σημαίνει ότι ο εγγράμματος πολίτης του μέλλοντος (εκεί στοχεύει το σχολείο) θα είναι σε θέση να διαβάζει και να γράφει είτε σε συμβατικά (έντυπο, μολύβι και χαρτί) είτε σε ψηφιακά περιβάλλοντα (π.χ. Προγράμματα Επεξεργασίας Κειμένου), συμβατικά ή ψηφιακού τύπου κείμενα (π.χ. υπερκείμενο, βάσεις δεδομένων κλπ.). Πολύ συχνά χρησιμοποιούνται οι όροι **νέοι γραμματισμοί** και **ψηφιακοί γραμματισμοί** για να περιγράψουν τα νέα αυτά δεδομένα.
  - **Ως περιβάλλοντα που δεν είναι ουδέτερα,** αλλά προκύπτουν στο πλαίσιο μιας συγκεκριμένης κοινωνίας σε μια δεδομένη χρονική συγκυρία. Η τρίτη αυτή παράμετρος είναι η περισσότερο αδικημένη στην πρόταση που ακολουθεί, επειδή πρόκειται για την Στ΄ Δημοτικού και η κριτική προσέγγιση των ψηφιακών μέσων μπορεί να πραγματοποιηθεί καλύτερα, αν τα παιδιά έχουν κατακτήσει τα βασικά του νέου γραμματισμού· επομένως σε μεγαλύτερες τάξεις. Αν πάντως σε κάποια σχολική τάξη έχουν κατακτηθεί αυτά τα βασικά, οι δάσκαλοι μπορούν να κινηθούν και προς αυτή την κατεύθυνση.
- **Ψηφιακά μέσα και παιδιά.** Συχνά υποστηρίζεται ότι οι υπολογιστές «είναι οι μηχανές των παιδιών» και ότι η ύπαρξή τους στην τάξη θα αλλάξει θεαματικά την εκπαιδευτική πραγματικότητα, επειδή θα βοηθήσει τα παιδιά να αναπτύξουν πρωτοβουλίες σε ένα πλαίσιο σύγχρονο και ψηφιακό που αγαπούν. Η διεθνής αλλά και η ελληνική πραγματικότητα έχει δείξει ότι το πώς μπορεί να αξιοποιηθεί το κάθε ψηφιακό περιβάλλον εξαρτάται από τις αντιλήψεις που διαπερνούν τη διδασκαλία. Έτσι, η βαρύτητα εδώ δε δίνεται στο να τονιστεί πόσο «θαυματοργά» περιβάλλοντα είναι οι υπολογιστές, αλλά στο πώς μπορούν όντως να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις που θα ωθήσουν σε δημιουργική διδασκαλία και μάθηση.
  - **Ψηφιακοί πόροι και εργαστήρια υπολογιστών.** Η Ελλάδα έχει τη δυνατότητα να διαθέτει αυτή τη στιγμή αρκετούς και αξιόπιστους ψηφιακούς πόρους που μπορούν να αξιοποιηθούν δημιουργικά στη διδασκαλία. Οι πόροι αυτοί παρατίθενται στην τρίτη στήλη που πίνακα που ακολουθεί (βλ. και παραπάνω, σχετικά). Όσο καλό και αν είναι όμως ένα ψηφιακό περιβάλλον δεν εγγυάται τη γόνιμη αξιοποίησή του στην τάξη. Η εκπαιδευτική προσωπικότητα του δασκάλου είναι αυτή που θα «αναπλαισιώσει» δημιουργικά ή όχι το κάθε τι που διατίθεται. Ένα ηλεκτρονικό λεξικό, για παράδειγμα, μπορεί να αξιοποιηθεί στατικά, αν απλώς ερευνώνται ερμηνείες σε «άγνωστες λέξεις», και μπορεί να αξιοποιηθεί δυναμικά αν προβάλλονται εργασίες από μικρότερες των παιδιών γύρω από ζητήματα μορφολογίας, ετυμολογίας αλλά και ερμηνείας λέξεων.
  - **Σχολικά βιβλία και εργαστήρια υπολογιστών.** Συχνά το βιβλίο στην ελληνική πραγματικότητα αντιμετωπίζεται ως ο ένας και μοναδικός παιδαγωγικός πόρος για τη διδασκαλία και η εστίαση δίνεται στη γραμμική διεκπεραίωσή του. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο τα ψηφιακά μέσα ελάχιστα μπορούν να προσφέρουν. Με δεδομένο το γεγονός ότι τα κείμενα των βιβλίων είναι σχετικά παλιά, αλλά και δεν εμπεριέχουν αρκετές διασυνδέσεις με στοιχεία νέων γραμματισμών, αφού γράφτηκαν περίπου μια δεκαετία πριν, η βαρύτητα στο πλαίσιο που ακολουθεί δίνεται στο να αντιμετωπιστούν και τα εγχειρίδια με τρόπο δυναμικό, που σημαίνει ότι αποτελούν έναν από τους πόρους (σίγουρα αρκετά σημαντικό) για δημιουργική δουλειά. Έχει μεγάλη σημασία πώς θα αξιοποιηθεί, σε συνδυασμό με τι και προς ποια κατεύθυνση.

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Τομείς	Διδακτικές δραστηριότητες	Ψηφιακά περιβάλλοντα	Πρόγραμμα Σπουδών	Σχολικό εγχειρίδιο
Απόκτηση/ επέκταση γνώσεων	<p><i>Κατανόηση γραπτού λόγου:</i></p> <p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες αναζητούν και μελετούν στον υπολογιστή ποικίλα γραπτά και πολυτροπικά κείμενα, από ποικίλα μέσα, έντυπα και ψηφιακά, προκειμένου:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ να ενημερωθούν για ένα ζήτημα που μελετούν, ➤ να αντλήσουν από το διαδίκτυο δεδομένα που θα αξιοποιήσουν στην εργασία τους. <p><i>Παραγωγή γραπτού λόγου:</i></p> <p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες συντάσσουν στον υπολογιστή ποικίλα γραπτά/ πολυτροπικά κείμενα προκειμένου:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ να ενημερώσουν (τις υπόλοιπες ομάδες, τη σχολική ή την ευρύτερη κοινότητα) για ένα ζήτημα που μελετούν, ➤ να καταγράψουν την οπτική τους, να απορρίψουν ή να αποδεχθούν θέσεις για κάποιο θέμα, ➤ να παράγουν γραπτό/ πολυτροπικό λόγο στα πλαίσια δραστηριοτήτων που αφορούν από ποικίλα κείμενα και στοχεύουν στην απόκτηση/ εμπλουτισμό γνώσεων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ψηφιακό Σχολείο: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο Γλώσσα Στ' Δημοτικού (οι ψηφιακοί πόροι γραπτού/ πολυτροπικού λόγου όλων των ενοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν για την κατανόηση αυτών των ειδών λόγου. Επίσης, οι ψηφιακοί πόροι όλων των ενοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν ως υλικό για την παραγωγή γραπτού/ πολυτροπικού λόγου) ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων. • Ποικίλα ψηφιακά περιβάλλοντα από τα οποία μπορεί να αντληθεί υλικό χρήσιμο για την κατανόηση και την παραγωγή γραπτού και πολυτροπικού λόγου, του web 1.0 (π.χ. ιστοσελίδες, πλατφόρμες εκπαιδευτικού υλικού) και του web 2.0 (π.χ. ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, wikis). Στα περιβάλλοντα του web 2.0 οι μαθητές και οι μαθήτριες μπορούν επίσης να 	<p><i>Κατανόηση γραπτού λόγου:</i></p> <p>Ο/Η εκπαιδευτικός αξιοποιεί ενδεικτικές δραστηριότητες για την επίτευξη των στόχων όσον αφορά την κατανόηση γραπτών κειμένων:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ διάκριση των λόγων ανάγνωσης κάθε κειμένου ✓ ερωτήσεις για την ανάδειξη συγκεκριμένων πληροφοριών του κειμένου ✓ σύγκριση κειμένων διαφορετικού είδους ή προέλευσης με κοινή θεματολογία <p><i>Παραγωγή γραπτού λόγου:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ καταγραφή απόψεων (γνώμη, επιχείρημα, συμπέρασμα) και διαφορετικών ερμηνειών για το νόημα ενός κειμένου ✓ συλλογή, καταγραφή, σύγκριση και επιλογή πληροφοριών ανάλογα με το κείμενο και το θέμα ✓ απόρριψη ή επικύρωση θέσεων, απόψεων, αρχών που διατυπώνονται σε ένα κείμενο 	<p><i>Κατανόηση γραπτού λόγου:</i></p> <p>Κειμενικό υλικό γραπτού/ πολυτροπικού λόγου αξιοποιείται σε όλες τις ενότητες του σχολικού βιβλίου. Στο υλικό αυτό μπορούν να προστεθούν και κείμενα από ψηφιακές πηγές.</p> <p><i>Παραγωγή γραπτού λόγου:</i></p> <p>Γραπτά/ πολυτροπικά κείμενα μπορούν να παραχθούν στο πλαίσιο της μελέτης όλων των κειμενικών ειδών και τύπων που εξετάζονται στο σχολικό εγχειρίδιο, καθώς και στο πλαίσιο της προετοιμασίας σχολικών εκδηλώσεων/ δράσεων.</p>

		διαμορφώσουν και να δημοσιεύσουν τα κείμενα που παράγουν.		
Γνώσεις για τη γλώσσα (γραπτός λόγος)	<p>Αξιοποίηση των παραπάνω κειμένων ή/και άλλου υλικού, προκειμένου οι μαθητές και οι μαθήτριες να εστιάσουν σε μεταγλωσσικά χαρακτηριστικά τους, ανάλογα με τον στόχο (π.χ. επικοινωνιακή κατάσταση/ επικοινωνιακό πλαίσιο και γλωσσικές ή σημειωτικές επιλογές: οπτική γωνία και γλωσσικές ή σημειωτικές επιλογές: ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του γραπτού λόγου: οργάνωση πληροφοριών σε γραπτά κείμενα: δόμηση και συνοχή γραπτών κειμένων: λειτουργία σημείων στίξης και τυπογραφικών σημειωτικών επιλογών: ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κειμενικών τύπων και ειδών (έντυπων και ηλεκτρονικών, συνεχών και ασυνεχών) του γραπτού λόγου: γραπτός λόγος, πολυτροπικότητα και σημειωτικές επιλογές).</p> <p>Χρήση ηλεκτρονικών λεξικών και σωμάτων κειμένων, προκειμένου να διερευνηθούν ιδιαιτερότητες του γραπτού λόγου (π.χ. κειμενικά, γραμματικά και λεξιλογικά φαινόμενα).</p> <p><i>Κατανόηση γραπτού λόγου:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στο να κατανοηθεί η ιδιαιτερότητα των ψηφιακών περιβαλλόντων κατά την πρόσληψη ενός κειμένου: πώς ψάχνουμε σε ένα κείμενο που είναι σε ψηφιακή μορφή σε σχέση με ένα έντυπο κείμενο, πώς κατανοούμε τη λογική οργάνωση της πληροφορίας σε διαδικτυακά κείμενα (π.χ. οργάνωση σε υπερκείμενο). 	<p>• Ψηφιακό Σχολείο:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο Γλώσσα Στ' Δημοτικού (Οι ψηφιακοί πόροι γραπτού/ πολυτροπικού λόγου όλων των ενοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν για την κατανόηση αυτών των ειδών λόγου. Επίσης, οι ψηφιακοί πόροι όλων των ενοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν ως υλικό για την παραγωγή γραπτού/ πολυτροπικού λόγου. Στην κορυφή κάθε σελίδας του ηλεκτρονικού εγχειριδίου υπάρχει παραπομπή στο Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής. Επιπλέον, στις ενότητες 1, 2, 7, 10 και 16 υπάρχουν παραπομπές σε ηλεκτρονικά σώματα κειμένων, ενώ στις ενότητες 2 και 7 υπάρχουν ειδικότερες παραπομπές για έρευνα στο Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής). ▪ Το ηλεκτρονικό εγχειρίδιο Γραμματική Ε' και Στ' Δημοτικού (επικοινωνιακή χρήση στο πλαίσιο της επικοινωνιακής και κριτικής προσέγγισης μεταγλωσσικών παραμέτρων). ▪ Το ηλεκτρονικό εγχειρίδιο Ορθογραφικό - Ερμηνευτικό Λεξικό Δ', Ε', Στ' Δημοτικού ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή 	<p><i>Κατανόηση γραπτού λόγου:</i></p> <p>Ο/Η εκπαιδευτικός αξιοποιεί ενδεικτικές δραστηριότητες για την επίτευξη των στόχων όσον αφορά την κατανόηση γραπτών κειμένων:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ απόδοση των βασικών πληροφοριών κάθε παραγράφου ✓ εντοπισμός των μηχανισμών συνοχής σε μια παράγραφο (ως παράδειγμα) του κειμένου ✓ σύγκριση κειμένων διαφορετικού είδους ή προέλευσης με κοινή θεματολογία ✓ εξάσκηση στην απόδοση του κυρίως νοήματος μιας παραγράφου ✓ εξάσκηση στην απόδοση τίτλου μιας παραγράφου ✓ αφαίρεση ή προσθήκη στοιχείων πολυτροπικότητας (εικόνα, ήχο κτλ.) σε τμήμα κειμένου ✓ μετασχηματισμός και προσαρμογή μιας παραγράφου κειμένου σε διαφορετικό ύφος ανάλογα με τον αποδέκτη ✓ εξάσκηση στην κατανόηση και αξιοποίηση της λειτουργικής αξίας της γραμματικής: ✓ ρηματικοί χρόνοι, διαφοροποίηση ανάλογα με το είδος του κειμένου, το ύφος και την κατάσταση επικοινωνίας ✓ λειτουργία ουσιαστικών και επιθέτων (π.χ. διάκριση μεταξύ επιθέτων που περιγράφουν και επιθέτων που δηλώνουν υποκειμενικό σχολιασμό) 	<p><i>Κατανόηση γραπτού λόγου:</i></p> <p>Η μελέτη των κειμενικών ειδών και τύπων μπορεί να περιλάβει υλικό γραπτού/ πολυτροπικού λόγου και από το διαδίκτυο.</p> <p>Ενδεικτικά:</p> <p>Στο πλαίσιο της μελέτης του κειμενικού τύπου των οδηγιών (ενότητες 4 και 9) μπορεί να αντληθεί κειμενικό υλικό γραπτού/ πολυτροπικού λόγου και από το διαδίκτυο και να μελετηθούν τα μεταγλωσσικά χαρακτηριστικά του, καθώς και ο ρόλος των πολυτροπικών στοιχείων (π.χ. ύπαρξη ή απουσία εικόνων, χρωμάτων, ήχων κλπ.) στη διαμόρφωση ενός κειμένου οδηγιών.</p> <p>Επιπλέον, η αξιοποίηση ηλεκτρονικών λεξικών και σωμάτων κειμένων μπορεί να δώσει κριτική διάσταση στη μελέτη των γραμματικών και λεξιλογικών φαινομένων. Λ.χ. στην ενότητα 1 η διερεύνηση των τρόπων δήλωσης του χρόνου μπορεί να περιλάβει την έρευνα σε ηλεκτρονικά</p>

	<p><i>Παραγωγή γραπτού λόγου:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Εστίαση στη διδασκαλία ειδικών φαινομένων που έχουν σχέση με την παραγωγή γραπτού λόγου, όπως: ➤ Εστίαση σε φαινόμενα γραμματικής και ορθογραφίας με βάση κείμενα των ίδιων των παιδιών ή άλλα κείμενα. ➤ Εστίαση στην κατανόηση των ιδιαιτεροτήτων κατά την παραγωγή λόγου σε ψηφιακά περιβάλλοντα (π.χ. μηχανικός ορθογραφικός έλεγχος, στοιχεία πολυτροπικότητας σε ψηφιακά περιβάλλοντα). 	<p>και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων. • Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα (κυρίως το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής (υπάρχει παραπομπή και στην κορυφή κάθε σελίδας του ηλεκτρονικού εγχειριδίου μαθητή), το Αντίστροφο Λεξικό της Νέας Ελληνικής και το Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων). • Ηλεκτρονικά σώματα κειμένων (μπορούν να αναζητηθούν κείμενα για ποικιλία θεμάτων): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα ▪ Σώμα Ελληνικών Κειμένων ▪ Εκπαιδευτικός Θησαυρός Ελληνικών Κειμένων ▪ Εθνικός Θησαυρός Ελληνικής Γλώσσας 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ λειτουργία της σειράς των λέξεων και της εστίασης ανάλογα με το κειμενικό είδος (π.χ. προτίμηση για τη σειρά Υποκείμενο-Ρήμα-Αντικείμενο στον επίσημο/ επιστημονικό λόγο και, αντίστροφα, έκφραση υποκειμενικού σχολιασμού με εστίαση σε άλλα είδη) <p><i>Παραγωγή γραπτού λόγου:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ χαρτογράφηση σχημάτων δόμησης ενδεικτικών κειμένων (π.χ.: συνεχή, ασυνεχή, μικτά, ηλεκτρονικά, πολυτροπικά) ✓ χρήση εννοιολογικών χαρτών (διάρθρωση) και καταγραφή βασικών δομικών στοιχείων κειμένου για την παραγωγή γραπτού λόγου ανάλογα με την περίπτωση επικοινωνίας ✓ σύνδεση δομικών στοιχείων π.χ.: αφήγησης (ποιος, πού, πότε, τι κάνει, γιατί, τι γίνεται μετά, ποιο είναι το αποτέλεσμα) και δημιουργία μαθητικών κειμένων ✓ ανάδειξη της πολυτροπικότητας των κειμένων, π.χ. μίας ευχετήριας κάρτας, αφίσας, διαφήμισης, πρωτοσέλιδου εφημερίδας κτλ. ✓ προκαταρκτική γλωσσική πραγμάτωση των υπό δόμηση κειμένων μέσω κατάλληλων γραμματικών, λεξιλογικών και, ενδεχομένως, πολυτροπικών στοιχείων 	<p>σώματα κειμένων, για περαιτέρω μελέτη της χρήσης τους και της σχέσης τους με το κειμενικό είδος της αφήγησης. Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο περιλαμβάνει στην ενότητα αυτή σχετική σελίδα υλικού (μετασελίδα, σήμανση).</p> <p><i>Παραγωγή γραπτού λόγου:</i></p> <p>Ενδεικτικά:</p> <p>Στο πλαίσιο της μελέτης του κειμενικού τύπου της αφήγησης (ενότητες 1, 9, 10, 16), οι μεταγλωσσικές παρατηρήσεις του σχολικού εγχειριδίου μπορούν να αξιοποιηθούν και προς την κατεύθυνση της παραγωγής γραπτών/ πολυτροπικών αφηγήσεων στον υπολογιστή του σχολικού εργαστηρίου, οπότε δίνεται η ευκαιρία να μελετηθούν και οι ιδιαιτερότητες της παραγωγής γραπτού κειμένου σε ψηφιακά περιβάλλοντα.</p>
<p>Κατανόηση και παραγωγή λόγου</p>	<p>Εστίαση στην κατανόηση και την παραγωγή λόγου με βάση τα παραπάνω:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Εξοικείωση με την κατανόηση γραπτού/ πολυτροπικού λόγου. Ιδιαίτερη βαρύτητα στην κατανόηση των πολυτροπικών κειμένων, του πώς οι ποικίλοι τρόποι 	<ul style="list-style-type: none"> • Ψηφιακό Σχολείο: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο Γλώσσα Στ' Δημοτικού (οι ψηφιακοί πόροι γραπτού/ πολυτροπικού λόγου όλων των ενοτήτων μπορούν να 	<p><i>Κατανόηση γραπτού λόγου:</i></p> <p>Ο/Η εκπαιδευτικός αξιοποιεί ενδεικτικές δραστηριότητες για την επίτευξη των στόχων όσον αφορά την κατανόηση γραπτών κειμένων:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ σύγκριση κειμένων διαφορετικού είδους ή 	<p><i>Κατανόηση γραπτού λόγου:</i></p> <p>Ενδεικτικά:</p> <p>Στο πλαίσιο της μελέτης του κειμενικού είδους της διαφήμισης (ενότητα 4) ή της εικονογραφημένης ιστορίας</p>

	<p>(λόγος, εικόνα, τυπογραφικές σημειωτικές επιλογές κλπ.) συνεισφέρουν στην κατανόηση του νοήματος.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Τήρηση σημειώσεων (ατομικών ή ομαδικών), στον υπολογιστή ή με χαρτί και μολύβι, με εστίαση στην κατανόηση ή τον σχολιασμό κειμένων που προβάλλονται στον υπολογιστή. ➤ Τήρηση σημειώσεων μετά από μελέτη κειμένων, προκειμένου να αξιοποιηθούν από τους μαθητές και τις μαθήτριες στην παραγωγή δικού τους λόγου (προφορικού ή γραπτού): διερεύνηση λογικής της (συν)εργασίας, προκειμένου να κρατούν σημειώσεις και να συντάσσουν συνεργατικά κείμενα. ➤ Τήρηση σημειώσεων κατά τη συζήτηση ενός θέματος στην ολομέλεια της τάξης (μπορεί να γίνει στον υπολογιστή ή με μολύβι και χαρτί) και αξιοποίηση των σημειώσεων αυτών για την παραγωγή κειμένων από τους μαθητές και τις μαθήτριες. ➤ Αναζήτηση πληροφοριών από τους μαθητές και τις μαθήτριες σε διαδικτυακές πηγές (ιστοσελίδες, ιστολόγια, ιστοχώρους συζητήσεων, διαδικτυακές εγκυκλοπαίδειες, ποικίλα wikis κλπ.), αξιολόγηση εγκυρότητας των πηγών και των πληροφοριών και αξιοποίησή τους κατά την παραγωγή δικών τους κειμένων. Βαρύτητα δίνεται στην αξιοποίηση πηγών για τη σύνθεση ενός κειμένου και στον τρόπο με τον οποίο μπορούν να αξιοποιηθούν δημιουργικά τα ψηφιακά περιβάλλοντα προς αυτή την κατεύθυνση. 	<p>αξιοποιηθούν για την κατανόηση αυτών των ειδών λόγου. Επίσης, οι ψηφιακοί πόροι όλων των ενοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν ως υλικό για την παραγωγή γραπτού/ πολυτροπικού λόγου. Στην ενότητα 9 υπάρχει παραπομπή στο ψηφιακό περιβάλλον παραγωγής αφηγήσεων «η Μηλιά, ένας χώρος αφήγησης». Επίσης, στον προοργανωτή κάθε ενότητας υπάρχει παραπομπή στην εφαρμογή «Το δωμάτιο του παίζω – γράφου», που παρέχει περιβάλλοντα επεξεργασίας κειμένου για την παραγωγή γραπτών/ πολυτροπικών κειμένων ποικίλων ειδών).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων. • Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα (κυρίως το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής (υπάρχει παραπομπή και στην κορυφή κάθε σελίδας του ηλεκτρονικού εγχειριδίου μαθητή), το Αντίστροφο Λεξικό της Νέας Ελληνικής και το Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων). • Ηλεκτρονικά σώματα κειμένων (μπορούν να αναζητηθούν κείμενα για ποικιλία θεμάτων): 	<p>προέλευσης με κοινή θεματολογία</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ αφαίρεση ή προσθήκη στοιχείων πολυτροπικότητας (εικόνα, ήχο κτλ.) σε τμήμα κειμένου <p><i>Παραγωγή γραπτού λόγου:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ παραγωγή πολυτροπικών κειμένων (με εικόνα και ήχο) για τις ανάγκες συγκεκριμένης περίπτωσης επικοινωνίας (π.χ. πολυτροπικά κείμενα για τη δημοσιοποίηση και ανάρτηση δράσης στο σχολικό ιστότοπο) ✓ αξιοποίηση προσωπικών βιωμάτων των μαθητών και μαθητριών-μελών ομάδας και παραγωγή ανάλογου για την περίπτωση κειμένου ✓ πειραματισμοί με καθοδηγημένη γραφή (δόμηση κειμένων με βάση εικόνες ή αυτοτελείς τίτλους ή ημιτελείς προτάσεις/παραγράφους, μέσω ιδεοθύελλας κ.ο.κ.) ✓ μετασχηματισμοί κειμενικών ειδών σε άλλα (π.χ. μίας συνεχούς ιστορίας σε κόμικς και αντίστροφα) ✓ μετασχηματισμοί του ύφους του κειμένου και αποφάνσεις σχετικά με την καταλληλότητα των μετασχηματισμών αυτών ανάλογα με το κειμενικό είδος και το πλαίσιο περίπτωσης ✓ μετασχηματισμοί της οπτικής γωνίας και αποφάνσεις σχετικά με την καταλληλότητά τους ✓ πειραματισμοί με εναλλαγή συνωνύμων ή παρεμφερών σημασιολογικά εκφράσεων και επιλογή με βάση το κειμενικό είδος και το πλαίσιο περίπτωσης 	<p>(ενότητα 13), μπορεί να αντληθεί υλικό από το διαδικτυο με χρήση μηχανών αναζήτησης.</p> <p>Στο πλαίσιο της μελέτης του κειμενικού είδους της παρουσίασης καλλιτεχνικού θεάματος (ενότητα 15) μπορεί να αντληθεί υλικό από ποικίλες διαδικτυακές πηγές του web 1.0 (π.χ. ενημερωτικοί δικτυακοί τόποι για καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, διαδικτυακά περιοδικά) και του web 2.0 (π.χ. ιστολόγια με θέμα καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, μέσα κοινωνικής δικτύωσης).</p> <p><i>Παραγωγή γραπτού λόγου:</i></p> <p>Ενδεικτικά:</p> <p>Στο πλαίσιο της μελέτης του κειμενικού τύπου της αφήγησης (ενότητες 1, 9, 10, 16) μπορούν να παραχθούν γραπτά/ πολυτροπικά κείμενα στον υπολογιστή, με αξιοποίηση ποικίλων περιβαλλόντων επεξεργασίας κειμένου. Δύο από αυτά, που προτείνονται στο εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο, είναι «Το δωμάτιο του παίζω – γράφου» και «η Μηλιά, ένας χώρος αφήγησης». Πληροφοριακό</p>
--	--	---	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Χρήση διαδικτυακών μηχανών αναζήτησης και αξιολόγηση εγκυρότητας των αποτελεσμάτων. ➤ Χρήση ηλεκτρονικών λεξικών και σωμάτων κειμένων ως εργαλείων για την κατανόηση και την παραγωγή γραπτού λόγου. ➤ Αξιοποίηση των ψηφιακών περιβαλλόντων παραγωγής λόγου (π.χ. προγράμματα επεξεργασίας κειμένου), προκειμένου οι μαθητές και οι μαθήτριες να πειραματίζονται σε ζητήματα ύφους και κειμενικού είδους, ανάλογα με το πλαίσιο επικοινωνίας. ➤ Μελέτη/ κατανόηση της ιδιαιτερότητας των κειμένων με βάση το μέσο: γραπτός λόγος και συντακτική ροή της πληροφορίας, τηλεοπτικός και αφηγηματικός λογικός, ψηφιακός και υπερκείμενο, μείξη τρόπων και ψηφιακά μέσα. ➤ Κριτική ανάγνωση των ποικίλων κειμένων σε συνάρτηση με τις ιδιαιτερότητες του μέσου και το στενότερο ή ευρύτερο συμφραστικό πλαίσιο στο οποίο παράγονται. ➤ Γενικά, αξιοποίηση του εργαστηρίου προκειμένου να ασκούνται οι μαθητές και οι μαθήτριες στον κύκλο παραγωγής λόγου: πώς αξιοποιούμε το διαδίκτυο για να συλλέξουμε δεδομένα, πώς αξιοποιούνται τα δεδομένα αυτά στην παραγωγή δικού τους λόγου και πώς μπορούν να αξιοποιηθούν δημιουργικά τα ψηφιακά περιβάλλοντα προς αυτή την κατεύθυνση. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα ▪ Σώμα Ελληνικών Κειμένων ▪ Εκπαιδευτικός Θησαυρός Ελληνικών Κειμένων ▪ Εθνικός Θησαυρός Ελληνικής Γλώσσας • Διαδικτυακές μηχανές αναζήτησης (π.χ. Internet Explorer, Mozilla Firefox, Google Chrome). • Συνεργατικά εργαλεία επεξεργασίας κειμένου. • Ποικίλα ψηφιακά περιβάλλοντα από τα οποία μπορεί να αντληθεί χρήσιμο υλικό για την κατανόηση και την παραγωγή γραπτού και πολυτροπικού λόγου, του web 1.0 (π.χ. ιστοσελίδες, πλατφόρμες εκπαιδευτικού υλικού) και του web 2.0 (π.χ. ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, wikis). Στα περιβάλλοντα του web 2.0 οι μαθητές και οι μαθήτριες μπορούν επίσης να διαμορφώσουν και να δημοσιεύσουν τα κείμενα που παράγουν. 		<p>υλικό μπορεί να αντληθεί από το διαδίκτυο με χρήση μηχανών αναζήτησης.</p> <p>Στο πλαίσιο της μελέτης του κειμενικού είδους της περιγραφής (ενότητες 1, 2, 7, 10, 11, 13) μπορούν να παραχθούν γραπτά/ πολυτροπικά κείμενα ποικίλων ειδών, π.χ. περιγραφή του σχολείου, των μαθητών/τριών κλπ. και να αναρτηθούν σε περιβάλλοντα του web 2.0 (π.χ. ιστολόγιο τάξης, wiki τάξης).</p>
--	--	---	--	---

	Όλα τα παραπάνω μπορεί να πραγματοποιηθούν σε ατομικό επίπεδο (αν συνδυαστεί η εργασία στο σπίτι με την ύπαρξη φορητών υπολογιστών), σε επίπεδο ομάδας ή διάδας (αξιοποίηση εργαστηρίου), σε επίπεδο τάξης (με την αξιοποίηση κεντρικού προβολικού μηχανήματος) ή συνδυαστικά.			
Επέκταση διδακτικών πρακτικών	<p>Δημιουργία πραγματικών περιστάσεων επικοινωνίας με δραστηριότητες όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ηλεκτρονική επικοινωνία με άλλα σχολεία, με φορείς ή με ειδικούς στο πλαίσιο συνεργασιών (π.χ. για εκπόνηση εργασιών, έκδοση περιοδικού/σχολικής εφημερίδας, δημιουργία ιστολογίου, σύνταξη wiki, κοινές δράσεις, εκπαιδευτικές επισκέψεις, λήψη συνεντεύξεων). Δίνεται βαρύτητα στην κατανόηση και συζήτηση των γραπτών κειμένων που ανταλλάσσονται. ➤ Δημιουργικές ομαδικές δραστηριότητες των μαθητών/μαθητριών (π.χ. δημιουργία ιστολογίου ή wiki τάξης ή σχολικής εφημερίδας, προετοιμασία σχολικών εκδηλώσεων). <p>Σύνδεση με την εργασία στο σπίτι:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Όλες οι προαναφερθείσες δραστηριότητες μπορούν να προετοιμαστούν στο σπίτι, να κρατηθούν σημειώσεις από τα παιδιά και να συνεχιστεί η εργασία στο σχολείο. <p>Επίσης, οι μαθητές και οι μαθήτριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ αναζητούν και διαβάζουν γραπτά/ πολυτροπικά κείμενα στο σπίτι και εστιάζουν σε ορισμένα στοιχεία που έχουν δοθεί ως εργασία από πριν. Στη συνέχεια, μεταφέρουν τις σημειώσεις και το υλικό τους στον υπολογιστή του σχολικού εργαστηρίου και ολοκληρώνουν εκεί την 	<ul style="list-style-type: none"> • Ψηφιακό Σχολείο: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο Γλώσσα Στ' Δημοτικού (οι ψηφιακοί πόροι γραπτού/ πολυτροπικού λόγου όλων των ενοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν για την κατανόηση αυτών των ειδών λόγου. Επίσης, οι ψηφιακοί πόροι όλων των ενοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν ως υλικό για την παραγωγή γραπτού/ πολυτροπικού λόγου). ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων. • Ποικίλα ψηφιακά περιβάλλοντα από τα οποία μπορεί να αντληθεί υλικό χρήσιμο για την κατανόηση και την παραγωγή γραπτού και πολυτροπικού λόγου, του web 1.0 (π.χ. ιστοσελίδες, πλατφόρμες εκπαιδευτικού υλικού) και του web 2.0 (π.χ. ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, wikis). Στα περιβάλλοντα του web 2.0 οι μαθητές 	<p><i>Παραγωγή γραπτού λόγου:</i></p> <p>✓ παραγωγή πολυτροπικών κειμένων (με εικόνα και ήχο) για τις ανάγκες συγκεκριμένης περίπτωσης επικοινωνίας (π.χ. πολυτροπικά κείμενα για τη δημοσιοποίηση και ανάρτηση δράσης στο σχολικό ιστότοπο)</p>	<p><i>Κατανόηση γραπτού λόγου:</i></p> <p>Ενδεικτικά:</p> <p>Στο πλαίσιο της οργάνωσης μιας έρευνας (ενότητα 10), οι μαθητές και οι μαθήτριες μπορούν να περιλάβουν στο δείγμα τους και μαθητές άλλων σχολείων, φορείς (π.χ. Ερυθρός Σταυρός) και ειδικούς, με τους οποίους θα επικοινωνήσουν ηλεκτρονικά (π.χ. μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, μέσω κοινωνικής δικτύωσης κλπ).</p> <p><i>Παραγωγή γραπτού λόγου:</i></p> <p>Ενδεικτικά:</p> <p>Στο πλαίσιο της μελέτης των τρόπων πειθούς και του κειμενικού τύπου της επιχειρηματολογίας (ενότητες 4, 6, 17), οι μαθητές και οι μαθήτριες μπορούν να εργαστούν ομαδικά στο εργαστήριο υπολογιστών για την παραγωγή γραπτών/ πολυτροπικών κειμένων ποικίλων ειδών για ένα θέμα (π.χ. αφίσα, φυλλάδιο,</p>

	<p>εργασία τους (ατομικά ή ομαδικά).</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ αναζητούν και διαβάζουν στον υπολογιστή του σχολικού εργαστηρίου κείμενα γραπτού/ πολυτροπικού λόγου ή άλλου τύπου· κρατούν σημειώσεις για την οργάνωση μιας εργασίας που περιλαμβάνει την παραγωγή γραπτού/ πολυτροπικού λόγου, εστιάζοντας σε στοιχεία που έχουν συμφωνηθεί από πριν. Συνεχίζουν την εργασία τους στο σπίτι, προκειμένου να ολοκληρώσουν κάποιες πτυχές της. <p>Εργασία ομάδων:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Κάθε ομάδα μαθητών/μαθητριών εργάζεται στον υπολογιστή/στους υπολογιστές που έχει στη διάθεσή της, αντλώντας υλικό (π.χ. από κείμενα γραπτού/ πολυτροπικού λόγου) και προετοιμάζοντας την εργασία που της έχει δοθεί. Στη συνέχεια, κάθε ομάδα παρουσιάζει την εργασία της στις υπόλοιπες είτε μέσω του δικτύου των υπολογιστών του εργαστηρίου είτε κεντρικά μέσω βιντεοπροβολέα ή διαδραστικού πίνακα. Τα κείμενα συζητούνται και βελτιώνονται με τη συνεισφορά όλων. ➤ Οι μαθητές και οι μαθήτριες διαβάζουν κείμενα και αξιοποιούν πληροφορίες για την προετοιμασία σχολικών εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων (π.χ. εκπαιδευτικές εκδρομές, σχολικές γιορτές, εκδηλώσεις για γονείς), στα πλαίσια των οποίων παράγουν κείμενα γραπτού/ πολυτροπικού λόγου. 	<p>και οι μαθήτριες μπορούν επίσης να διαμορφώσουν και να δημοσιεύσουν τα κείμενα που παράγουν.</p>		<p>επιστολή) και να τα αποστείλουν ηλεκτρονικά σε κατάλληλους αποδέκτες (π.χ. άλλα σχολεία, γονείς, τοπικούς ή κεντρικούς φορείς) ή να τα δημοσιεύσουν στην ιστοσελίδα του σχολείου, σε ιστολόγιο της τάξης, στη σχολική εφημερίδα κλπ.</p>
--	---	---	--	---

Ηλεκτρονικές διευθύνσεις:

Ψηφιακό Σχολείο: <http://dschool.edu.gr/>

Γλώσσα Στ' Δημοτικού: <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-F102/416/2788,16955/>

Γραμματική Ε' και Στ' Δημοτικού: <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-F102/580/3778,16599/>

Ορθογραφικό - Ερμηνευτικό Λεξικό Δ', Ε', Στ' Δημοτικού: <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-F102/651/4159,19297/>

Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων: <http://photodentro.edu.gr/lor/>

Η Μηλιά, ένας χώρος αφήγησης: <http://www2.media.uoa.gr/medialab/milia/>

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα: <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>

Ηλεκτρονικά Λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα: http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html

Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα: http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/index.html

Σώμα Ελληνικών Κειμένων (ΣΕΚ): <http://sek.edu.gr/>

Εκπαιδευτικός Θησαυρός Ελληνικών Κειμένων (ΕΘΕΚ): <http://www.xanthi.ilsp.gr/ethek/default.aspx>

Εθνικός Θησαυρός Ελληνικής Γλώσσας (ΕΘΕΓ): <http://hnc.ilsp.gr/>

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Τομείς	Διδακτικές δραστηριότητες	Ψηφιακά περιβάλλοντα	Πρόγραμμα Σπουδών	Σχολικό εγχειρίδιο
Απόκτηση/ επέκταση γνώσεων	<p><i>Κατανόηση προφορικού λόγου:</i></p> <p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες αναζητούν και παρακολουθούν/ «διαβάζουν» στον υπολογιστή ποικίλα προφορικά και πολυτροπικά κείμενα, από ποικίλα μέσα (τηλεόραση, ραδιόφωνο, κινηματογράφος, θέατρο, ομιλίες ειδικών, μαγνητοσκοπημένος προφορικός λόγος κλπ.), προκειμένου:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ να αποκτήσουν περαιτέρω γνώσεις για ένα ζήτημα που μελετούν, ➤ να αντλήσουν από το διαδίκτυο δεδομένα που θα αξιοποιήσουν στην εργασία τους. <p><i>Παραγωγή προφορικού λόγου:</i></p> <p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες παράγουν προσχεδιασμένο (στηριζόμενοι/ες σε δικές τους σημειώσεις) ή αυθόρμητο προφορικό λόγο με βάση κείμενα που είδαν/μελέτησαν προκειμένου:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ να ενημερώσουν άλλα μέλη της ομάδας τους ή το σύνολο της τάξης για ένα ζήτημα που μελετούν, ➤ να καταγράψουν την οπτική τους, να απορρίψουν ή να αποδεχθούν θέσεις για κάποιο θέμα, ➤ γενικότερα, να παραγάγουν προφορικό λόγο στα πλαίσια δραστηριοτήτων που αφορούν από ποικίλα κείμενα και στοχεύουν στην απόκτηση/ εμπλουτισμό γνώσεων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ψηφιακό Σχολείο: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο Γλώσσα Στ' Δημοτικού (οπτικοακουστικοί ψηφιακοί πόροι κυρίως των ενοτήτων 1, 2, 4, 5, 9, 10, 13, 14, 15, 17. Επίσης, οι ψηφιακοί πόροι όλων των ενοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν ως υλικό για την παραγωγή προφορικού λόγου). ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης. ▪ Φοτόδεντρο: Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων. ▪ Φοτόδεντρο: Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Εκπαιδευτικών Βίντεο. (περιλαμβάνει και τα βίντεο της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης). • Ποικίλα ψηφιακά περιβάλλοντα από τα οποία μπορεί να αντληθεί χρήσιμο οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. ψηφιακό αρχείο της ΔΤ, You Tube, ηλεκτρονικά αρχεία, βιβλιοθήκες, εφημερίδες), καθώς και περιβάλλοντα, κυρίως του web 2.0, στα οποία μπορεί να δημοσιευθεί οπτικοακουστικό υλικό που παράγουν οι μαθητές και οι 	<p><i>Κατανόηση προφορικού λόγου:</i></p> <p>✓ Συζητήσεις στο πλαίσιο ομάδων, αλλά και μεταξύ παιδιών και εκπαιδευτικού, και προκαταρκτική συγκριτική αντιπαραβολή προφορικών κειμένων που χαρακτηρίζονται από:</p> <ul style="list-style-type: none"> • διαφορετικό βαθμό κωδικοποίησης της προϋπάρχουσας γνώσης πάνω σε ένα θέμα (δηλαδή κείμενα που απευθύνονται σε ένα γενικό κοινό και κωδικοποιούν αρκετά στοιχεία για ένα θέμα σε αντίθεση με κείμενα που απευθύνονται σε εξειδικευμένο κοινό και αφήνουν υπονοούμενες κάποιες πληροφορίες) • διαφορετικά μέσα μετάδοσης προφορικών κειμένων με κοινό θέμα, αντικείμενο ή περιεχόμενο <p><i>Παραγωγή προφορικού λόγου:</i></p> <p>✓ παραγωγή διαλόγων με συγκεκριμένο θέμα και για συγκεκριμένο σκοπό</p> <p>✓ συνομιλίες με άτομα με διαφορετικές σχέσεις μεταξύ τους (φίλοι, γνωστοί, επαγγελματικοί συνεργάτες)</p> <p>✓ προφορικά κείμενα σε δομημένα πλαίσια (σχολείο, συζητήσεις σε τηλεοπτικές εκπομπές, σειρές κτλ.)</p>	<p><i>Κατανόηση προφορικού λόγου:</i></p> <p>Προφορικά/ πολυτροπικά κείμενα μπορούν να αξιοποιηθούν σε όλες τις θεματικές του σχολικού εγχειριδίου.</p> <p><i>Παραγωγή προφορικού λόγου:</i></p> <p>Προφορικός/ πολυτροπικός λόγος μπορεί να παραχθεί στο πλαίσιο δραστηριοτήτων όλων των ενοτήτων του σχολικού εγχειριδίου.</p>

		μαθήτριες (π.χ. ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, wikis).		
Γνώσεις για τη γλώσσα (προφορικός λόγος)	<p>Αξιοποίηση των παραπάνω κειμένων ή/και άλλου υλικού, προκειμένου οι μαθητές και οι μαθήτριες να εστιάσουν σε μεταγλωσσικά χαρακτηριστικά τους, ανάλογα με τον στόχο (π.χ. επικοινωνιακή περίσταση/επικοινωνιακό πλαίσιο και γλωσσικές ή σημειωτικές επιλογές· οπτική γωνία και γλωσσικές ή σημειωτικές επιλογές· σχέση μεταξύ αποδέκτη και οργάνωσης της πληροφορίας· ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του προφορικού λόγου· ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κειμενικών τύπων (περιγραφή, αφήγηση, επιχειρηματολογία, οδηγίες) και κειμενικών ειδών προφορικού λόγου· προφορικός λόγος, πολυτροπικότητα και σημειωτικές επιλογές).</p> <p>Χρήση ηλεκτρονικών λεξικών και σωμάτων κειμένων, προκειμένου να διερευνηθούν ιδιαιτερότητες του προφορικού λόγου (π.χ. κειμενικά, γραμματικά και λεξιλογικά φαινόμενα).</p> <p>➤ Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στο να συνδεθούν οι γνώσεις αυτές με την παραγωγή προφορικών/ πολυτροπικών κειμένων από τους μαθητές και τις μαθήτριες και όχι η εκμάθησή τους ως θεωρία. Έτσι, τα παραπάνω θα επιχειρείται να ενσωματώνονται από τα παιδιά στις δικές τους προφορικές παρουσιάσεις. Στις περιπτώσεις, για παράδειγμα, κεντρικής παρουσίασης στην τάξη, θα δίνεται βαρύτητα στο είδος του προφορικού λόγου που εκφέρεται και γιατί, καθώς και σε πολυτροπικά στοιχεία που συνοδεύουν την παρουσίαση (στάση σώματος, κίνηση, συνδυασμός χρήσης γραπτών σημειώσεων με προφορικό λόγο κλπ.)</p>	<p>• Ψηφιακό Σχολείο:</p> <ul style="list-style-type: none"> Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο Γλώσσα Στ' Δημοτικού (οπτικοακουστικοί ψηφιακοί πόροι κυρίως των ενότητων 1, 2, 4, 5, 9, 10, 13, 14, 15, 17). Το ηλεκτρονικό εγχειρίδιο Γραμματική Ε' και Στ' Δημοτικού (επικουρική χρήση στο πλαίσιο της επικοινωνιακής και κριτικής προσέγγισης μεταγλωσσικών παραμέτρων). Το ηλεκτρονικό εγχειρίδιο Ορθογραφικό - Ερμηνευτικό Λεξικό Δ', Ε', Στ' Δημοτικού Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης. Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων. Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Εκπαιδευτικών Βίντεο. (περιλαμβάνει και τα βίντεο της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης). <p>• Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα (κυρίως το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής (υπάρχει παραπομπή και στην κορυφή κάθε σελίδας του ηλεκτρονικού εγχειριδίου μαθητή), το Αντίστροφο Λεξικό της Νέας</p>	<p><i>Κατανόηση προφορικού λόγου:</i></p> <p>✓ Συζητήσεις στο πλαίσιο ομάδων, αλλά και μεταξύ παιδιών και εκπαιδευτικού, και προκαταρκτική συγκριτική αντιπαραβολή προφορικών κειμένων που χαρακτηρίζονται από:</p> <ul style="list-style-type: none"> διαφορετικό βαθμό κωδικοποίησης της προϋπάρχουσας γνώσης πάνω σε ένα θέμα (δηλαδή κείμενα που απευθύνονται σε ένα γενικό κοινό και κωδικοποιούν αρκετά στοιχεία για ένα θέμα σε αντίθεση με κείμενα που απευθύνονται σε εξειδικευμένο κοινό και αφήνουν υπονοούμενες κάποιες πληροφορίες) υιοθέτηση διαφορετικής γλώσσας σώματος διαφορετικά μέσα μετάδοσης προφορικών κειμένων με κοινό θέμα, αντικείμενο ή περιεχόμενο <p>✓ Συζητήσεις σε σχέση με τις προβλέψεις που διαμορφώνονται για το είδος του κειμενικού σχήματος που θα επιλεγεί και του ύφους του κειμένου (οικείο, επίσημο κτλ.)</p> <p>✓ Σύγκριση διαφορετικών κειμένων και κειμενικών ειδών για το ίδιο θέμα.</p> <p><i>Παραγωγή προφορικού λόγου:</i></p> <p>✓ συνομιλίες με άτομα με διαφορετικές σχέσεις μεταξύ τους (φίλοι, γνωστοί, επαγγελματικοί συνεργάτες)</p> <p>✓ προφορικά κείμενα σε δομημένα πλαίσια (σχολείο, συζητήσεις σε τηλεοπτικές εκπομπές, σειρές κτλ.)</p> <p>✓ κείμενα λογοτεχνικού λόγου στα οποία υπάρχει μια συγκεκριμένη μορφή προφορικού</p>	<p><i>Κατανόηση προφορικού λόγου:</i></p> <p>Η μελέτη κυρίως των κειμενικών τύπων (περιγραφή, αφήγηση, επιχειρηματολογία, οδηγίες) αλλά και κειμενικών ειδών όπως η συνέντευξη, σε όσες ενότητες επιδιώκεται, μπορεί να εστιάσει και στην εξέταση της προφορικής εκδοχής τους, εμπλέκοντας με τον τρόπο αυτό την κατανόηση της μεταγλώσσας κειμένων προφορικού και πολυτροπικού λόγου.</p> <p>Ενδεικτικά:</p> <p>Η μελέτη του κειμενικού τύπου των οδηγιών (ενότητες 4 και 9) μπορεί να περιλάβει υλικό προφορικού/ πολυτροπικού λόγου από ποικίλες πηγές (π.χ. τηλεόραση, διαδίκτυο), προκειμένου να μελετηθούν τα χαρακτηριστικά του προφορικού λόγου, καθώς και τα στοιχεία πολυτροπικότητας που μπορούν να τον συνοδεύουν.</p> <p><i>Παραγωγή προφορικού λόγου:</i></p>

		<p>Ελληνικής και το Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ηλεκτρονικά σώματα κειμένων (μπορούν να αναζητηθούν κείμενα για ποικιλία θεμάτων): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα ▪ Σώμα Ελληνικών Κειμένων (περιλαμβάνει και σώμα κειμένων προφορικού λόγου) ▪ Εκπαιδευτικός Θησαυρός Ελληνικών Κειμένων ▪ Εθνικός Θησαυρός Ελληνικής Γλώσσας 	<p>λόγου, π.χ. φανταστικές ιστορίες, παραμύθια, ποιήματα, θρύλοι, παραδόσεις, θεατρικά δράματα (σκετς), θεατρικά έργα</p> <p>✓ αναζήτηση της οπτικής γωνίας διαφορετικών συνομιλητών</p>	<p>Ενδεικτικά:</p> <p>Στο πλαίσιο της μελέτης του κειμενικού τύπου της αφήγησης (1, 9, 10, 16), οι μεταγλωσσικές παρατηρήσεις του σχολικού εγχειριδίου μπορούν να αξιοποιηθούν και προς την κατεύθυνση της παραγωγής προφορικών/πολυτροπικών αφηγήσεων ποικίλων κειμενικών ειδών.</p> <p>Αντίστοιχα, στο πλαίσιο της μελέτης του κειμενικού τύπου της περιγραφής (1, 2, 7, 10, 11, 13), μπορούν να παραχθούν προφορικές/πολυτροπικές περιγραφές ποικίλων κειμενικών ειδών.</p>
<p>Κατανόηση και παραγωγή λόγου</p>	<p>Εστίαση στην κατανόηση και στην παραγωγή λόγου με βάση τα παραπάνω:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Εξοικείωση με την κατανόηση προφορικού/πολυτροπικού λόγου. Ιδιαίτερη βαρύτητα στην κατανόηση των πολυτροπικών κειμένων, του πώς οι ποικίλοι τρόποι (λόγος, εικόνα, μουσική κλπ.) συνεισφέρουν στην διαμόρφωση του νοήματος. ➤ Τήρηση σημειώσεων (ατομικών ή ομαδικών), στον υπολογιστή ή με χαρτί και μολύβι, με εστίαση στην κατανόηση ή τον σχολιασμό κειμένων που προβάλλονται στον προσωπικό ή σε κεντρικό υπολογιστή. ➤ Τήρηση σημειώσεων, προκειμένου να αξιοποιηθούν από τους μαθητές και τις μαθήτριες στην παραγωγή δικού τους λόγου (προφορικού ή γραπτού) στο πλαίσιο της ομάδας ή στο πλαίσιο της τάξης · διερεύνηση 	<ul style="list-style-type: none"> • Ψηφιακό Σχολείο: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο Γλώσσα Στ' Δημοτικού (οπτικοακουστικοί ψηφιακοί πόροι κυρίως των ενότητων 1, 2, 4, 5, 9, 10, 13, 14, 15, 17. Επίσης, οι ψηφιακοί πόροι όλων των ενότητων μπορούν να αξιοποιηθούν ως υλικό για την παραγωγή προφορικού λόγου). ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο 	<p><i>Παραγωγή προφορικού λόγου:</i></p> <p>✓ παραγωγή διαλόγων με συγκεκριμένο θέμα και για συγκεκριμένο σκοπό</p> <p>✓ παραγωγή προφορικών πολυτροπικών κειμένων που συνδυάζουν προφορικό λόγο, ήχο/μουσική και εικόνα, π.χ. διαφημίσεις, συνταγές κτλ.</p>	<p><i>Κατανόηση προφορικού λόγου:</i></p> <p>Ενδεικτικά:</p> <p>Η μελέτη του κειμενικού τύπου των οδηγιών (ενότητες 4 και 9) μπορεί να περιλάβει υλικό προφορικού/πολυτροπικού λόγου ποικίλων κειμενικών ειδών από ποικίλες πηγές (π.χ. τηλεόραση, διαδίκτυο).</p> <p>Η μελέτη του κειμενικού είδους της διαφήμισης (ενότητα 4) μπορεί να εμπλέξει και οπτικοακουστικές διαφημίσεις.</p>

	<p>της λογικής της (συν)εργασίας, προκειμένου να κρατούν σημειώσεις.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Χρήση ηλεκτρονικών λεξικών και σωμάτων κειμένων για την κατανόηση δυσνόητων σημείων των κειμένων ή για την ενσωμάτωση πληροφοριών σε προφορικές παρουσιάσεις. ➤ Κριτική ανάγνωση και κριτικός σχολιασμός των ποικίλων κειμένων σε συνάρτηση με τις ιδιαιτερότητες του μέσου και το στενότερο ή ευρύτερο συμφραστικό πλαίσιο στο οποίο παράγονται. <p>Όλα τα παραπάνω μπορεί να πραγματοποιηθούν σε ατομικό επίπεδο (αν συνδυαστεί η εργασία στο σπίτι με την ύπαρξη φορητών υπολογιστών), σε επίπεδο ομάδας ή δυάδας (αξιοποίηση εργαστηρίου), σε επίπεδο τάξης (με την αξιοποίηση κεντρικού προβολικού μηχανήματος) ή συνδυαστικά.</p>	<p><u>Ψηφιακό Αποθετήριο Εκπαιδευτικών Βίντεο.</u> (περιλαμβάνει και τα βίντεο της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης).</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα</u> (κυρίως το <u>Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής</u> (υπάρχει παραπομπή και στην κορυφή κάθε σελίδας του ηλεκτρονικού εγχειριδίου μαθητή), το <u>Αντίστροφο Λεξικό της Νέας Ελληνικής</u> και το Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων) • Ηλεκτρονικά σώματα κειμένων (μπορούν να αναζητηθούν κείμενα για ποικιλία θεμάτων): <ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα</u> ▪ <u>Σώμα Ελληνικών Κειμένων</u> (περιλαμβάνει και σώμα κειμένων προφορικού λόγου) ▪ <u>Εκπαιδευτικός Θησαυρός Ελληνικών Κειμένων</u> ▪ <u>Εθνικός Θησαυρός Ελληνικής Γλώσσας</u> • Ποικίλα ψηφιακά περιβάλλοντα από τα οποία μπορεί να αντληθεί χρήσιμο οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. ψηφιακό αρχείο της ΔΤ, You Tube, ηλεκτρονικά αρχεία, βιβλιοθήκες, εφημερίδες), καθώς και περιβάλλοντα, κυρίως του web 2.0, στα οποία μπορεί να δημοσιευθεί οπτικοακουστικό υλικό που παράγουν οι μαθητές και οι 		<p><i>Παραγωγή προφορικού λόγου:</i> Ενδεικτικά:</p> <p>Στο πλαίσιο της μελέτης του κειμενικού τύπου της αφήγησης (ενότητες 1, 9, 10, 16), οι μαθητές και οι μαθήτριες μπορούν να παράγουν προφορικό και πολυτροπικό λόγο δημιουργώντας π.χ. ένα τηλεοπτικού ή ραδιοφωνικού τύπου δελτίο ειδήσεων, συνδυάζοντας τον προφορικό λόγο με πολυτροπικά στοιχεία εικόνας και ήχου.</p>
--	---	--	--	--

		μαθήτριες (π.χ. ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, wikis).		
Επέκταση διδακτικών πρακτικών	<p>Δημιουργία πραγματικών περιστάσεων επικοινωνίας με δραστηριότητες όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ηλεκτρονική επικοινωνία (π.χ. τηλεδιάσκεψη) με ομάδες μαθητών και μαθητριών από άλλα σχολεία ή με φορείς και ειδικούς στο πλαίσιο συνεργασιών (π.χ. για εκπόνηση εργασιών, έκδοση περιοδικού/σχολικής εφημερίδας, δημιουργία ιστολογίου, σύνταξη wiki, κοινές δράσεις, εκπαιδευτικές επισκέψεις, λήψη συνεντεύξεων). <p><i>Κατανόηση προφορικού λόγου:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Δίνεται έμφαση στον ρόλο που έχει η κατανόηση των απόψεων των άλλων για την πορεία της κοινής εργασίας. <p><i>Παραγωγή προφορικού λόγου:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Στο πλαίσιο αυτό οι μαθητές και οι μαθήτριες ετοιμάζουν και παρουσιάζουν προφορικές εισηγήσεις (με ή χωρίς την υποστήριξη προγράμματος παρουσίασης, π.χ. power point). ➤ δημιουργικές ομαδικές δραστηριότητες των μαθητών/μαθητριών (π.χ. δημιουργία ραδιοφωνικής εκπομπής, τηλεοπτικού σποτ ή δελτίου ειδήσεων, δραματοποίηση και βιντεοσκόπησή της, προετοιμασία σχολικών εκδηλώσεων, συμπαραγωγή ενός θεατρικού μονόπρακτου με συνεισφορές από διαφορετικές ομάδες). ➤ Προετοιμασία εκδηλώσεων για το σχολείο ή για τους γονείς. <p>Σύνδεση με την εργασία στο σπίτι:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Όλες οι προαναφερθείσες δραστηριότητες μπορούν να προετοιμαστούν στο σπίτι, να 	<ul style="list-style-type: none"> • Ψηφιακό Σχολείο: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο Γλώσσα Στ' Δημοτικού (οπτικοακουστικοί ψηφιακοί πόροι κυρίως των ενότητων 1, 2, 4, 5, 9, 10, 13, 14, 15, 17. Επίσης, οι ψηφιακοί πόροι όλων των ενότητων μπορούν να αξιοποιηθούν ως υλικό για την παραγωγή προφορικού λόγου). ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Εκπαιδευτικών Βίντεο. (περιλαμβάνει και τα βίντεο της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης). • Ποικίλα ψηφιακά περιβάλλοντα από τα οποία μπορεί να αντληθεί χρήσιμο οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. ψηφιακό αρχείο της ΔΤ, You Tube, ηλεκτρονικά αρχεία, βιβλιοθήκες, εφημερίδες), καθώς και περιβάλλοντα, κυρίως του web 2.0, στα οποία μπορεί να δημοσιευθεί οπτικοακουστικό υλικό που παράγουν οι μαθητές και οι μαθήτριες (π.χ. ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, wikis). 	<p><i>Παραγωγή προφορικού λόγου:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ παραγωγή διαλόγων με συγκεκριμένο θέμα και για συγκεκριμένο σκοπό ✓ παραγωγή προφορικών πολυτροπικών κειμένων που συνδυάζουν προφορικό λόγο, ήχο/μουσική και εικόνα, π.χ. διαφημίσεις, συνταγές κτλ. 	<p><i>Κατανόηση προφορικού λόγου:</i></p> <p>Ενδεικτικά:</p> <p>Στο πλαίσιο της οργάνωσης μιας έρευνας (ενότητα 10), οι μαθητές και οι μαθήτριες μπορούν να περιλάβουν στο δείγμα τους και μαθητές άλλων σχολείων, φορείς (π.χ. Ερυθρός Σταυρός) και ειδικούς, με τους οποίους θα επικοινωνήσουν μέσω τηλεδιάσκεψης, εμπλέκοντας με τον τρόπο αυτό στην εργασία τους την κατανόηση προφορικού λόγου.</p> <p><i>Παραγωγή προφορικού λόγου:</i></p> <p>Ενδεικτικά:</p> <p>Στο πλαίσιο της μελέτης του κειμενικού είδους της διαφήμισης (ενότητα 4) και του κειμενικού τύπου των οδηγιών (ενότητες 4 και 9), οι μαθητές και οι μαθήτριες μπορούν να εργαστούν ομαδικά για να παραγάγουν προφορικά κείμενα, να τα μαγνητοσκοπήσουν και να προσθέσουν στοιχεία πολυτροπικότητας (ήχους, μουσική, εικόνες κλπ). Κατόπιν, μπορούν να τα αποστείλουν ηλεκτρονικά σε</p>

	<p>κρατηθούν σημειώσεις από τα παιδιά και να συνεχιστεί η εργασία στο σχολείο.</p> <p>Επίσης, οι μαθητές και οι μαθήτριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ αναζητούν και παρακολουθούν/ διαβάζουν κείμενα προφορικού/ πολυτροπικού (π.χ. δελτία ειδήσεων, ραδιοφωνικές ή τηλεοπτικές εκπομπές) ή γραπτού λόγου στο σπίτι και εστιάζουν σε ορισμένα στοιχεία που έχουν δοθεί ως εργασία από πριν. Στη συνέχεια, μεταφέρουν τις σημειώσεις τους στον υπολογιστή του σχολικού εργαστηρίου και ολοκληρώνουν εκεί την εργασία τους, ατομικά ή ομαδικά, π.χ. προετοιμάζοντας μια προφορική παρουσίαση με χρήση ψηφιακών σημειώσεων (π.χ. σε power point). ➤ αναζητούν και παρακολουθούν/ διαβάζουν στον υπολογιστή του σχολικού εργαστηρίου κείμενα, προφορικού/ πολυτροπικού λόγου ή γραπτού, και κρατούν σημειώσεις (π.χ. για την οργάνωση μιας προφορικής παρουσίασης), εστιάζοντας σε στοιχεία που έχουν συμφωνηθεί από πριν. Συνεχίζουν την εργασία τους στο σπίτι, προκειμένου να ολοκληρώσουν κάποιες πτυχές της. ➤ βιντεοσκοπούν εκτός σχολείου κάποια δική τους εργασία, ομαδική ή ατομική, που εμπλέκει παραγωγή προφορικού λόγου από τους ίδιους/τις ίδιες (π.χ. περιγραφές, αφηγήσεις, επιχειρηματολογία, οδηγίες, ποικιλία κειμενικών ειδών, δραματοποίηση) και την παρουσιάζουν στις υπόλοιπες ομάδες/στην ολομέλεια μέσω του δικτύου των σχολικών υπολογιστών ή κεντρικά μέσω βιντεοπροβολέα ή διαδραστικού πίνακα. <p>Εργασία ομάδων:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Κάθε ομάδα μαθητών/μαθητριών εργάζεται 			<p>συνεργάτες (π.χ. συνεργαζόμενα σχολεία) και/ή να τα αναρτήσουν π.χ. στην ιστοσελίδα του σχολείου ή στο ιστολόγιο της τάξης.</p>
--	--	--	--	--

	<p>στον υπολογιστή/ στους υπολογιστές που έχει στη διάθεσή της, αντλώντας υλικό (π.χ. από κείμενα προφορικού/ πολυτροπικού λόγου) και προετοιμάζοντας την εργασία (π.χ. μια προφορική παρουσίαση) που της έχει δοθεί. Στη συνέχεια, κάθε ομάδα παρουσιάζει την εργασία της στις υπόλοιπες. Αν η παρουσίαση περιλαμβάνει ηλεκτρονικές σημειώσεις σε πρόγραμμα παρουσίασης (π.χ. σε power point), αυτές μπορούν να προβληθούν στην ολομέλεια είτε μέσω του δικτύου των υπολογιστών του εργαστηρίου είτε κεντρικά μέσω βιντεοπροβολέα ή διαδραστικού πίνακα.</p>			
--	---	--	--	--

Ηλεκτρονικές διευθύνσεις:

Ψηφιακό Σχολείο: <http://dschool.edu.gr/>

Γλώσσα Στ' Δημοτικού: <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-F102/416/2788,16955/>

Γραμματική Ε' και Στ' Δημοτικού: <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-F102/580/3778,16599/>

Ορθογραφικό - Ερμηνευτικό Λεξικό Δ', Ε', Στ' Δημοτικού: <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-F102/651/4159,19297/>

Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων: <http://photodentro.edu.gr/lor/>

Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Εκπαιδευτικών Βίντεο: <http://photodentro.edu.gr/video/>

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα: <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>

Ηλεκτρονικά Λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα: http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html

Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα: http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/index.html

Σώμα Ελληνικών Κειμένων (ΣΕΚ): <http://sek.edu.gr/>

Εκπαιδευτικός Θησαυρός Ελληνικών Κειμένων (ΕΘΕΚ): <http://www.xanthi.ilsp.gr/ethek/default.aspx>

Εθνικός Θησαυρός Ελληνικής Γλώσσας (ΕΘΕΓ): <http://hnc.ilsp.gr/>

γλῶσσαν νωμᾶν

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ (EFNIL)

www.greeklanguage.gr

ΚΑΡΑΜΑΟΥΝΑ 1 - ΠΛ. ΣΚΡΑ - 551 32 ΚΑΛΑΜΑΡΙΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΤΗΛ. 2310 459 101, 2310 459 106 - FAX. 2310 459 107

e-mail: centre@komvos.edu.gr